

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azon felül sororként 1 P.)

Fischer József Vácról eljegyezte Aro-novits Márkusz Slov-Gyarmat.

Stöckl Blanka és Katz Lajos Vámos-mikola jegyesek.

Schiffer Rózsika Szerednye és Becker Adolf Homonna jegyesek.

Schwarcz Erzsébet Sevlus, Kohn Aladár Bratislava jegyesek.

Weingarten Helénke Miskolc, Wieder Manó Gyöngyös, jegyesek.

Wider Etuska Hajdúnánás, Szamet Benó Bodrogkeresztúr, jegyesek.

Kohut Anny Stupava és Pollák Sa-lamon Guta, jegyesek.

Braun Olga Bratislava, Eckstein Osz-kár, Bratislava, jegyesek.

Reichenhal Micska Sala, Goldberger Zsigmond Józka, jegyesek.

Rauchwenger Sárika úrleányt Salgó-tarjánból, eljegyezte Sussmann Farkas Újpest.

Kopffstein Mancika Kőszeg, Schiller Jenő bornagykereskedő Sárovar—Szombat-hely jegyesek.

Löwin Eszti úrleányt Frauen-kirchen, eljegyezte Spiegel Miksa Deutschkreuz.

Dr. Duschinsky Armin Rákospalotáról, a trnavai izr. hitközség főrabbija, június 13-án jegyezte el Stein Betty kisasszonyt Trnaváról.

Eckstein Oszkárnak és Goldberger Zsigmondnak eljegyzésükhöz szívélyes mázeltovot kíván: Chavurasz Talmidim Grüssgott Zsigmond előjárósági ta-gunknak Krausz Berta úrleánnyal (Kassa) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk. „B'né Emünim“, Kossice.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Többeknek: Mindenki, aki hozzánk bár milyen ügyben felvilágosítást fordul, tartozik válaszbélyegget mellékelni. Ezen rovatunk nem állandó és különben is csak közérdekű kérdések megválaszolására szolgál. — **Ibolya.** 1913-ban Lag boajmer május 25-én volt. — **N. K., L.:** Az „Arügasz Habajszem“ 7. sz. respon-zuma értelmében nem helyes a „fillin sel jad“ra az ima alatt a „bajisz“-t rá-helyezni. — **Kalocsa:** A „Mogén Av'o-hom“-nak a Sülchon Örtich Ajrach Chá-jim 551. §-ához fűzött kommentárja (l. ott a „M. A.“ 42. pontját) értelmében az e heti, Tamüz 17-re eső sabosra még egyáltalában nem vonatkoznak a „Drei Wochen“ megszorításai. (L. még ugyan ott a „Saaré T'sivó“ 38. glosszáját.)

Dr. Frenkel B. vallás-tanár Zsidó Nevelőintézet VII., Stefánia út 67. Telefon: 96-4-95.

Internátus fiúknak és lányoknak. Egész és félbentlakás. Kertes villában, minden iskolatípus közelében. Leánytovábbképzés. 14 évesnél idősebbeknek közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok. Métrai gyermek- és diáküdülő. 800 m. magas klimatikus gyógyhatású helyen, a Nagygyala alján.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Mindon szó egyszeri beiktatása 16, vastag szedett betűkből 32 fillér. Allástkere-szőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélye-gyekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A váci aut. orth. izr. hitközség az üresedésben levő ügyi és ügyi munkát átvevő állásra pályázatot hirdet. Csakis első-rendű erők, 3 elismert orth. rabbitekin-télytől kaboló-val rendelkező zsidóknak 40 éven aluli magyar állampolgárok pá-tyázhatnak. Menaker előnyben részesül. Próbaelőadásra csak meghívottak bo-csátatnak, költséget csakis a megválasz-tottnak térítünk meg. **Hermann Ignác** hitk. elnök

A vésztői orth. izr. hitközség 15—20 növendék mellé melademot keres, aki az elemi és polgári iskolában a hitokta-tást ellátni tartozik. Nőtlen, vallásos fiatal emberek pályázzanak; az igényük megjelölésével. Pályázati határidő: jú-lius 27.

Keresünk továbbá az őszi főünnepre műszaf baal t'filló, joré somájmot. Ref-lectánsok az igény megjelölésével VIII. hó 1-ig küldjék be pályázatukat. **Schwarcz Ede** hitk. elnök, **Berger Béla** hitk. jegyző.

Apró hirdetések

HUSZONÖT ESZTENDEJE közvetit házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi-út 57/b. Telefon: (Céggelész-telen levelezés.)

KISDED gyermeket félévostól 2 é-sig teljesen tökéletes gondozásra elvált. val'asos család cím választással meg-tudható.

ORTH. családnál tiszta szoba kiadó. VII., Dob-utca 34. II. udv. flszt 13.

SZÉFER-TAJKO t'fillm, m'zúák ké-sztését és javítását; talisz tisztítást és javítást, héber-zsidó levelezést héber sirkőfelirat és Jahzeit-táblák szerkesz-tését. stb. stb. olesón elvállal: Glück-mann szajfer, Újpest, Rózsa-utca 42.

MEGNÓSTENEM textilgyári hivatalnok öcsémet. Kitűnő szakember. Kimondott úrleányok irjanak „Textilszövé-s“ jel-igére a kiadóba.

ÜGYES, szorgalmas fiatal leány elmenne vidékre bármilyen üzletbe: teljes el-látásért és némi fizetésért. Ajánlatokat kettős borítékban (20 filléres bélyeg mellékelésével) „szigorúan vallásos“ jel-igére alatt a kiadó továbbít.

VII., Stefánia út 67. Telefon: 96-4-95.

Internátus fiúknak és lányoknak. Egész és félbentlakás. Kertes villában, minden iskolatípus közelében. Leánytovábbképzés. 14 évesnél idősebbeknek közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok. Métrai gyermek- és diáküdülő. 800 m. magas klimatikus gyógyhatású helyen, a Nagygyala alján.

„Mira“ angol-francia női divatszalon. Elsőrangú szalonmunka. Rendkívül mérsékelt árak. Csak fazonschnitték is méret szerint készülnek. Müller, Bra-tislava, Edlhof.

LEGJOBB orth. körökben bevezetett sadchen adja le címét „Kiházásítás“ jeligére a kiadóba.

ברכת מולד וברכה ששון ושמחה לכבוד יודינו הני כאריום מופלג בהוריש וכי החתן כמורה אמרים קריון ניי מקיק פעסט לרגלי נשואיו ויווני יעלה יפה יבנה ביתו בצדק על כתי ההצלחה. הנחלת ישיבה הרמה דיק מערדהעלי

HÁZITANITÓNAK ajánlkozom ele-mista és polgári tanulókhöz. Krausz M. leveleivel, S. A. Ujhely, Kazinczy-u. 46 KIMONDOTTAN SZÉP, csinos, intelli-gens, finom modorú, házias nevelésű leányomat férjhez adnám hasonló lelki tulajdonságokkal bíró jó orth. családból való, existenciával rendelkező, volt böcherhez „10.000 P“ jelige.

SZLOVENSZKÓBA orth. háztartásba keresek mindenes mellé jobb zsidó leányt, aki főzni tud. Ajánlatokat ed-digi működés megjelölésével „Megbíz-ható“ jeligére továbbít: Müller, Bratis-lava, Edlov-dvor.

ברכת מולד טובא לכבוד יודינו הנכבד, מרים בתוייש עמוטר במעלות רמות לשם ולהלה היה החתן חמים למעלות כשיה מיה אשר מיללער ניי בקיק סיב לרגלי נישואין שלו עם כלתו המהוללה מרת בליסה חנה ווענער תחי בת הרבני הסופר מיה ישעני ווענער ניי מנוע קדושים. תוכו לבנות ביתכם החדש נאמן לדי ולתורתה יהא רעואו שהיווני יעלה יפה יפה וורה אורכם כשמש בצהרים, כות נפש אורכם: היק שמואל בלום ומשפחהו קאשיצע.

NŐTLEN melamed kerestetik. Ajánlatok referenciákkal és fizetési igényekkel küldendők, Hersch Izr. Internátus, Vác HUSZONNÉGYÉVES vallásos, jó ház-ból való matúrált fiatalember, volt bö-cher benősülne. „Mispochó“ m'jüche-szesz“ jelige.

KERESEK azonnali belépésre, jó orth. házból való főzni tudó leányt, 3 kis gyermekem mellé. Németül beszélő előnyben. „Megbízható leány“ jelige.

MEGBIZHATÓ fiatal fűszerkereskedő-segédet felveszek. „Budapesti“ jeligére SZAKÁCSNŐNEK ajánlkozok azonnala-riát házhoz vagy vendéglőbe megbíz-ható zsidó asszony. Özv. Weiner Jó-zsefné, Sárovar.

VALLÁSOS fiatal ember, szedő-nyomó. azonnala felvétetik. Holländer Izidor könyvnyomda, Békéscsaba.

TÁRSULHAT régi nevelőintézet meg-nagyobbításához, ha megfelelő ingat-lannal, vagy nagylakással rendelkezik. „Elismert intézet“ jelige.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Springer-nyomda, VII., Bethlen G. utca 33

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Német testvéreinkhez!

Csodálatos módon egy és ugyan-azon idő — a Tamüz 17. és Ov 9. kö-zötti „Három hét“ — jelzi mindkét izben a zsidó államiság és a jeruzsálemi szentélyünk elpusztulását. A második Szentély chorbán-ja óta: csaknem két-évezrede imbolyog immár a kiválasztott nép a gólüsz sivatagában. Testileg és lelkileg állandó bizonytalanságban és rettegésben él a zsidóság a Szentély elpusztulása óta. A középkori vallási fanatizmus válogatott kínzásai megtize-deltek bennünket és keserűvé tették éle-tünket. Az újabb korban pedig a gaz-dasági antiszemizmus különféle vál-faja szorongatja az amúgyis oly gyenge lábón álló zsidó existenciákat.

Révetegen, könnyelabadt tekintet-tel sóhajtot fel Izráel a magasba az Egek Urához és kérdi: „Lomó jajmrü hágajim áje Elajkéhem“? Ha már nem a mi kedvünkért, de a Te szent nagy Nevedért váltsd meg népedet a gólüsz bilincseitől!

A németországi mártír testvérek egyik része Palesztina felé gravitál. A Szentföldön reméli lelki nyugalmát és anyagi jólétét megtalálni. Kétségtelen, hogy ha ott vallásos zsidó életet fog élni, meg is lesz boldogsága. Mert a ma annyira divatba jött erégi gondolat csak a Tóra szavai szerint valósítható meg, hogy: „velaj szóki hoorec esz-chem — ki ne lökjön benmeteket a föld“. Erecz Jiszróel, amelyet chilül sabosszal és egyéb vallási törvénytiprás-sal nem szabad és büntetlenül nem is lehet megszenteltetni, csakis az esetben lendülhet fel és nyújthat új reményt, az emigránsoknak, ha azok az ígéret országának vallásos és szent jel-legét tiszteletben tartják. Ezt kell a lel-kére kötni a német telepeseknek, akik üldözöttségük után új hazát keresve, azt Palesztinában fogják megtalálni. Mi, akik tovább is a diaszpóra keserű ke-nyerét esszük, de mint hithű zsidók szí-

gorúan valláserkölcsei törvényeink alap-ján maradunk, arra kérjük német emigráns testvéreinket, hogy életmódjukat teljesen a Szentföld jellegéhez képest, a Tóra parancsainak szellemében ren-dezzék be, nehogy „a Szentföld őket kivesse“.

E gondolatok foglalkoztatják az or-thodoxia jobbait, midőn testvéri együtt-érzéssel, de amellet bizonyos aggodalommal kísérik a németországi emigránsok erégi bevonulását. Boldogok le-szünk, ha szerencsétlen mártír-testvé-reink szenvedése a palesztinai elhelyez-kedéssel véget ér. Azonban a Szentföld vallásos jellegét mindenen fölé helyez-zük, mert ahhoz minden jó zsidónak hozzájárulási joga van, akkor is, ha az a diaszpórában tartózkodik. Mert vég-eredményben mindannyiunk közös vágya a kibüc göljajsz, amit napi imánkban foglalva az Örökkévaló ke-gyétől várunk.

Többször megírtam, hogy mi zsidók ne legyünk soha a nacionalista törekvé-sek fanatikusai és előtáncosai. Ezt nem szívesen látjuk és nincs is arra semmi szükség. Teljesítsük minden vonalon állampolgári kötelességünket becsülete-sen és kifogástalanul, de ne álljunk semmiféle nemzeti mozgalom élére. Még békében egy német keresztény egyetemi tanár, kivel együtt utaztam, a kérdésre vonatkozólag a következő megjegyzést tette: „Lieber Freund! Die Juden sollen nie vor uns gehen, sie brauchen nicht nach uns zu gehen, sie sollen neben uns gehen.“ És ez a he-lyes! Ha mi zsidók nem leszünk túlzott nacionalisták, bennünket soha semmiféle csatlódás nem érhet.

Szegény német mártír testvéreink, akik valóságos fanatizmussal vetették magukat a német kultúra asszimilációs karjaiba, most már keserű csatlódástok után olvadjatok be az egyedüli jogos és természetes asszimilációba, hithű

zsidó testvéreitek kötelékébe, ami ré-szetekre feltétlenül meghozza a leg-szebb földi ajándékot, a boldog zsidó nyugalmas életmódot.

A régi zsidó állam és a Szentély pusztulásának szomorú heteiben test-véri melegséggel kérjük az új zsent-földi telepeseket, igyekezzenek őszinte vallásos érzéssel, zsidó öntudattal és törvényeink szigorú betartásával abba a keretbe beilleszkedni, amely a zsidóság dicsőséges múltja után, annak remény-teljes jövője is lesz. Akkor megvalósul a próféta szózata: „Hallga! őreid fel-emelik hangjukat, együttesen újjongana-k, mert szentől szembe látják, amikor visszatér az Örökkévaló Cionba.“ (Je-zsajás LIV. 8.)

Heti jegyzetek

Sz'dajm erkölcei és pusztulása

Hitler kénytelen uralmának megszi-lárdítására vérfürdőt rendezni saját hi-vei között. Mintha Nóchüm könyvének szavait olvasnók a bűnös pusztulásra megérett Ninveröl: „Vérrel telt város, végig hazug, erőszakkal telt, nem szünik meg a rablás... Ime én reád török — szólt az Ur“. A kivégzett alvezérekől megállapítják hivatalosan hogy a Sz'dajm után elnevezett módon fajtalanokdakt. „szodomitaságot“ üzték. És így tehát most már csak az következik, hogy az egész rendszer kövesse Sz'dajm példáját. Ennek a Sz'dajmnak a pusztulása világ-történelmi elégtétel volna nekünk: Ime egy utálatos forradalom, amelyet nem lehet a zsidóság rovására írni.

Anschluss-mozgalom Budán

A budai kongresszusi hitközségben egy frakció alakult Alapi, Lunczer, Ha-lász, Sós, dr. Deményi igazgatók vezér-letével, amely a pesti hitközséghez akar csatlakozni. A Pesti Izr. Hitközség elől-járósága már régebben gazdasági együtt-

működést akart Budával de ez a mozgalom a teljes unifikációt óhajtja kivívni. Ilyen Anschluss-mozgalomról már rég nem hallottunk. Temesvár két neolog hitközsége nem régen egyesült, mert meg akartak spórolni egy rabbifizetést. De vajjon mi lehet az oka a budai Anschluss-nak? A közeljövő fogja megmutatni, hogy — a világpolitika szavaival élve — a mai rezsim ezzel az Anschluss-mozgalommal szemben garantálni tudja-e a hitközség függetlenségét?

Erdélyi machlojkák

Az erdélyi orthodoxiában úgylátszik állandósnak a viszálykodás, egyik tűzfészek lecsendesülése után fellobog a másik. Miután a szatmári ügy befejezést

nyert Teitelbaum főrabbi beiktatásával, újabb tusakodás támadt a nagykárolyi orthodox hitközség rabbiallásának betöltése körül, illetőleg a betöltés megtörténte ténye elismerése körül. Nem lehet praecizen megállapítani milyen elmentések csapnak itt össze, vajjon személyi vagy elvi szempontok ütközödnék de akárhogy van, az egész dologban vesztes csak az erdélyi orthodoxiának központi irodája, mert ime kiderül, hogy csak konstatálni tudja a bajokat, de orvosolni nem! Lehet, hogy saját gyengesége folytán, lehet — sőt valószínűbb — hogy a világi hatóságok támogatása hiányában. Baj volna az egyik eset és baj a második.

—n—n

Rabbi, gabe s vegyes házasság

E héten egy nem-orthodox előfizetőnk levelet írt nekünk és melléklet gyanánt egy színházi lapot is kaptunk tőle. Neológ olvasóink az ország minden részéből fel szoktak bennünket keresni hitközségi panaszaikkal, amely panaszkoknak csak akkor adunk nyilvánosságot, ha közérdekű dologról van szó. Ilyen közérdekű bejelentés volt például az, amikor a multkor figyelmeztettek bennünket arra, hogy

a pesterzsébeti neológ rabbinak leánya nőül ment egy nem-zsidó városi tanácsnokhoz.

Bármennyire magánügy is egy házasság, a zsidó közzre való tekintettel egy rabbi leány vegyes házassága fölött szóltanul nem mehetünk el. Meg kellett ezt említenem a nyilvánosság előtt, nehogy az orthodoxia zöme egy pillanatra is megtántorodjék az egész magyar zsidó felekezeti életben oly gyakran hangoztatott „konzervatív” csatakiáltásoktól és szí-

rénhangoktól. Pedig: konzervativság ide, konzervativság oda, de mégis azt látjuk, hogy a nevezett községben tudomásul vették a dolgot — elkapkodták lapunkat — sajnálták az apát és tovább nincs. Ez ugyebár, hála I'tennek, orthodox hitközségben nem volna lehetséges? Sőt evangélikus körben is megütközést keltett egy ilyen eset. A napilapok közlése szerint Sztranyavszky Sándor kormánypartii elnöknek, az evangélikus egyház felügyelőjének fia katolikus leánnyal házasságot kötött és reverzalist adott, hogy gyermekei katolikusok lettek. A fia eme lépését az apa megütközéssel vette tudomásul, pedig lényegében véve két keresztény felekezetet árnyalatbeli különbségéről van szó és le akarta vonni a konzekvenciát: lemondott az egyházfelügyelői méltóságáról. Hogy a lemondást nem fogadták el, az más lapra tartozik, de mutatja, hogy felelősségérzetnek valahogy meg kell nyilatkoznia.

De hogy visszatérjünk a színházi laphoz, levélírónk megjelölt egy oldalt, ahol arckép mellett el volt mondva, hogy egy keresztény színésznőül vesz egy elvált asszonyt és a színházi lap: áldását is adja rá, mert egyházi esküvő nem lesz írja, valláskülönbség miatt.

Levélírónk most arra figyelmeztet bennünket, hogy L-n Rombach utcai templomi előjáró leányáról van szó.

A hangsúly a Rombach utcán van. Orthodox körökben még mindig azt hiszik, hogy a Rombach utcai templom valami-

lyen konzervatív szigeteket jelent a budapesti vallástalanság Babeljében. De, hogy mennyire nem az, mutatja az a tény, hogy még 15 évvel ezelőtt templomelőjárónak nem választottak meg olyant, aki szombaton nyitva tartotta boltját, üzemet, irodáját, de most már nyílt titok, hogy az előjárók zöme nem tartja meg a szombatot. Ha nyílt is, de mégis titok. Az azonban már nem titok, hogy a **Rombach utcai előjárónak, szóval a gabe-nak leánya ime vegyes házasságot köt.** A levélíró által tudomásunkra juttatott dolog belső neológ hitközségi ügy volna, ha nem volna szó Rombach utcai templomról, amelyről azt hiszik nálunk, hogy **félorthodox.** Valóban az igazi orthodox, aki látja, hogy milyen ez a félorthodoxia, az — fél. Féljen is: „ne engedje a bajt a házába” (v'laj jiten hamaschis lövaj).

Tulajdonképpen: ezért írtuk meg e sorokat, amellyel nem sértegetni akarunk, hanem felvilágosítani és saját embereinknek intó példát felállítani.

Balatonszemesen

orth. kóser Kohn-penzió!

A fenyeserdő közvetlen közelében. Elismert jó házikoszt Nagy homokstrand Kérjen ajánlatot.

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz.
TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is. Garantiált tiszta és prima áru.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

LUHASCHOWITZ

gyógyfürdőn a szigoruan orth. kóser

SINGER VENDÉGLŐ

megnyílt

Elsőrendű konyha. szolid kiszolgálás, mérsékelt árak.

Tejes napokra

sajt, vaj, liptói és tehénturó, tejfel, dobozos emmenthali legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrása. Árúsítás nagyban és kicsinyben.

Özv. Schlanger Bertalanné

VI., Laudon-utca 7. szám.

TELEFON: 12-6-72.

Naponta postai szétküldés.

Székely Mór
Debrecen:

Izrael szétszóratása

Talán jobbak, nemesebbek, erkölcsösebbek voltak a világ másvallású népei, hogy Izrael letaszított dicsősége magaslatáról, ékessége piedesztáljáról és megszégyenítve, megaláztatva közéjük szóratott! Talán igazságszeretőbbek, jogtisztelőbbek voltak, hogy uraivá, bírúvá lettek az üldözött és elnyomott Izraelnek! Talán I'tenfélőbbek, jótékonyabbak voltak, hogy Izrael féktelen gyűlöletüknek, zsarnoki könyörtelenségüknek szolgáltatott ki! Oh nem! Nem voltak jobbak, nem voltak nemesebbek, sőt bűnösebbek, erkölcselenebbek voltak, mint Izrael. Egész életük, minden törekvésük: féktelen kicsapongásokban, vad orgiákban merült ki. Az erőse volt a gazdagság, a hatalom, az igazság, a gyengéje a szegénység, az elnyomottság, az üldözés. Míg a megalázott Izraelben egy *Sammaj*, egy *Hilél*, egy *S'májó*, egy *Avtaljon*, egy *R. Jajchonon ben Zakkáj*, stb. megvetve az anyagi lét örömeit, a testi élet gyönyöreit: I'tenfélelmet, erkölcsöt és igazságszeretetet gyakoroltak és terjesztettek. De akkor miért fosztatták meg Izrael hazájától, ékességétől és szóratott szíjjel a világ többi népe közé? Miért??

Eme nagy kérdés felvetése alkalmából nem lesz érdektelen a közismert *Moses Mendelssohn* és a kevésbé ismert *Moses Hess* világnézeti vitájára rámutatni. Mindkettőt egyetért abban, hogy Izrael hivatása a földi létben I'ten szent tanát mennél nagyobb körben terjeszteni és számára mennél több hívőt szerezni. A terjesztés módját illetően azonban, egymástól eltérő álláspontot foglalnak el. Mendelssohn szerint ez a hivatás egyéni, azaz: Izrael egyedei egyenként tartoznak a Tóra kultúrájához a többi nép egyedeinek átszarmaztatni, s ennek előfeltétele az asszimiláció, mert csak a másvallásuakkal való szoros érintkezéstől várható a kultúra terjesztés eredménye. Mendelssohn teóriájával addig megy, hogy a *Póro Adümo* törvényét is evvel véli magyarázhatni: a *Póro-Adümo* példányai oly ritkák lehettek, hogy azok beszerzése egy országban a lehetőség határára kívüli esik; azok felkutatására a legtávolabbi országokba megbízottakat kellett kiküldeni, kiknek, különleges missziójuk révén, el kellett magyarázni az idegen népeknek Izrael nemzeti létét. I'ten törvényeit, s ilymódon éretett el a szent kultúrának a legtávolabbi országok népei között való terjesztése. Moses Hess, ismert röpirataiban, hadat üzen Mendelssohn asszimilációs elveinek, ki-

fejtve, hogy Izrael kultúra-terjesztési hivatása csak Ciónban, nemzeti mivoltában, kötelező; mikoris a világ többi nemzetének példát kell mutatnia jogrendről, igazságszeretetről, idegenek felkarolásáról, stb. Moses Hess, mini első hírdetője a cionizmusnak, ezért arra ösztönzi hittársait, hogy minden eszközzel igyekezzenek Ción visszaszerzésére, hogy I'tentől nyert missziójukat, mint nemzet gyakorolhassák.

Mendelssohn teóriája ellenkezik a Tóra tanításával: „Vajisz/orvü bajaim vajilmediu mimasazhem — elvegyültek a népek között és el-sajátították tévelygéseiket.”

Ugyanez történt Berlinben, hol Mendelssohn asszimilációs elvei érvényre jutottak. Tömeges kitérések követték Mendelssohn mozgalmát. Elvetették az ősök évezredes tradícióit és teljesen beolvadtak az uralkodó nemzetbe. Izrael törvényei, hagyományai, tradíciói oly természetűek, hogy a más népekkel való összevegyülés lehetőségét kizárják. Izrael bármely országban találja is hazáját, otthonát — vallási törvényeinél fogva — nem vegyülhet össze az illető ország másvallású polgáiraival. „Hén om levódod jiskajni” szokásaiban, életmódorában elkülönülve kell maradnia, mivel az összevegyülés a Tóra törvényeinek kikapcsolását eredményezné. Még megoldhatatlanabb ezek után Izrael szétszóratásának rejtélye. Nemcsak testi szenvedések végtelen láncolatát jelentette ez a szétszóratás, hanem lelki fölényt is veszélyeztetette az elvegyülés lehetősége. Ha Izrael megfenyítése szükségesnek mutatkozott, ezer módja volt, hogy saját hazájában fenytessék meg és nem volt okvetlen szükséges, hogy testileg-lelkileg veszélyeztetve, a nálánál is romlottabb népek közé szórják, kiszolgáltatva őket a népek zsarnoki könyörtelenségének féktelen bosszújának. Mit szóratott te-

hát széjjel Izrael a világ népei közé? Miért??

I'ten irtalma és könyörülete az Ó teremtményeivel szemben végtelen. Ő gondoskodik minden teremtménye táplálásáról és fenntartásáról. Ő adja a termelő erő a földnek, a szükséges esőt az elvetett mag fejlődéséhez, a tüzerőt a napnak, hogy a kalászt érlelje. Az Ő jótékony gondoskodása nélkül, minden élet elpusztulna, minden lét megsemmisülne. Ott van az égen ezen mérhetetlen kincsek nélkülözhetetlen javak forrása, csak levezető kellett, mely ezen javakat a földre juttassa. A Szentély volt a közvetítő, mely a szükséges javakat az égi forrásból a földre levezette, még pedig az oltáron elégett áldozatok füstoszlopa útján. *Ibn Ezro* megállapítása szerint: ha két égő gyertya egyenes vonalban egymás felett áll és az alsó gyertyát eloltjuk, az ismét meggyúl magától, mihelyt a belőle felszálló füst a felső gyertya lángját eléri. A javak forrása az égi Szentély, melynek oltárán I'ten javakat áldoz az emberiség számára és minthogy „*bész hamikdos sel mato m'chiveon k'neged bész hamikdos sel maalo* — az égi és földi Szentély egyenes vonalban egymás felett állnak”, a földi Szentély oltáráról felszálló füstoszlop elérve az égi Szentély oltárát, levezeti az emberiség fenntartásához szükséges javakat. „*Esz korboni lachmi* — áldozatom a kenyér közvetítője”. Nemcsak Izrael, hanem a világ összes népei, az egész emberiség ezuton nyerték életszükségletüket. *Szükkajsz* ünnepe a világ minden népéért mutatott be áldozatot a Szentély oltárán (*shiv'im pörim k'neged shiv'im umajsz*), hogy ők is elnyerhessék életszükségletüket, az értük bemutatott áldozat útján.

Biztosítva volt az emberiség léte, fennmaradása, míg a Szentély fénye ragyogott Ciónban, de mi lett az emberiség sorsa, mikor Ción világító fák-

Igmándi

A VILÁG LEGJOBB KESERÜVIZE

AKINEK csak egyszer, vagy kétszer van szüksége ezen keserűvize, kérje minden elárúsítóhelyen határozottan a

KIS ÜVEG Schmidthauer-féle **IGMÁNDI KESERÜVIZET!**

Kitűnően bevált 3 1/2 decis töltés, mely két-háromszori használatra teljesen elegendő.

Jutányosabb voltánál fogva pedig mindenkinek könnyen hozzáférhető.

Igmándiból nem kell pohárszáma inni, negyed, vagy fél pohárral elég szokott lenni.

Dr. Frenkel B. vallás-tanár **Zsidó Nevelőintézete** VII., Stefánia út 67. Telefon: 96-4-95.

Internátus fiuknak és lányoknak. Egész és félbentlakás. Kertes villában, minden iskolatípus közelében. **Leánytovábbképző**, 14 évesnél idősebbeknek közműve-ödési és gyakorlati irányú tanfolyamok. **Mátrai gyermek- és diáküdülő**, 800 m. magas klimatikus gyógyhatású helyen, a Nagygalya alján.

lyája elaludt, mikor az oltár tüze megszünt lobogni? Könyörtelen pusztulás, végzetes megsemmisülés következzék I'ten teremtményeire? Halál, enyészet rémes árnyai borítsák ezután a földet? Kihűljön a nap, összeomljon a föld és minden alkotás a megsemmisülés örvényébe süllyedjen? Oh nem! Ha I'ten meg is fenyíti teremtményeit, nem óhajtja végleges megsemmisülésüket. „*Lásszajr jiszrani... v'lamóvesz laj n'szononi* — megfenyít engem I'ten, de halálba nem kerget”. Ha az oltárról felszálló füstoszlop meg is sünt, a javak forrása nem apadt ki és azok levezetésére I'ten más eszközt adott Izráel számára: „*Ún'salmó pörim sz'foszenü* — ajkainkkal pótoljuk áldozatainkat”. Ajkainkat beszédre képesítő lelkünk vette át a füstoszlop közvetítő szerepét. A lélekbeli felszálló áhítatos ima száll fel az égi Szentélyig és közvetíti az emberiség nélkülözhetetlen javainak levezetését. „*B'nafsaj jövi lachmaj* — lelkem a kenyér közvetítője”. És Izráel lelke nemcsak a saját, hanem a világ többi népének szükségletét is közvetíti. „*Sabchühü kol ho'imim, ki góvar oléni chaszadaj* — dicsériket összes népek, mert rajtunk nyilvánult meg könyörület”.

Izráel nemcsak szellemi, hanem anyagi táplálék forrása is lett a népeknek. Izráel lett a népek szíve (*Jiszróél lév ho'imim*), mely az összes népek táplálékát közvetíti. A legkisebb ő a testrészek között és mégis tőle kapja az egész test a vért, az erőt. Ő viseli a népek testében a szív szerepét. Minden testrészt fájdalom, ő szenved, minden test betegségét ő sanyli. Az egész világ általa táplálatik és neki a legkevesebb jut. Nem fenyítésből nem büntetésből szórattott széjjel Izráel. I'ten széjjel szórta Izráelt a népek között, hogy minden népnek jusson egy darab szív, mely táplálékát biztosítsa, erejét növelje és létét alátámassza. Izráelnek el kellett hagynia szép hazáját, áldott földjét és a vándorbot keserű érzetével a világ kívánta a népek fennmaradásának érdeke. És mit tapasztalunk! Úgy a multban, mint a jelenben, hol az egyik, hol a másik nép, a saját fennmaradása és

fejlődése érdekében neki juttatott szív eltávolítására törekszik. Az élet a szív függvénye. Ha nincs szív, nincs élet.

A történelem igazolja, hogy azon országokból, melyekből a szív szerepét betöltő Izráel eltávolított, egyidejűleg a liktető élet is eltávolodott.

Nem kell távoli időkbe visszamenni, előttünk játszódik le a jelenben egy ily ország szomorú tragédiája. Az évszázadokon át a népek sorában első helyet betöltő egyik nyugati állam: szíve eltávolítására törekedve, a hanyatlás lejtőjére került. Létalapja nap-nap után gyengül, jövő perspektívája óráról-órára elhomályosul.

Világ népei! Ne keressétek, ne kutasátok a világszerte dúló gazdasági válság okát! Ne tűnődjétek azon, hogy az egykor lefektetett és hosszú időközön át gyakorlatilag bevált közgazdasági törvények a jelenre nem alkalmazhatók! Egyszerű és világos az ok. Az elgyengült, megnyomorított és megbénult szív nem képes I'tentől nyert misszióját kielégítően végezni. A vérkeringés meglassult és elégtelen a testrészek táplálására. A szív ereje napról-napra fogy, tevékenysége rohamosan gyengül és ennek fővetkezményeként napról-napra fokozódik a nyomor, a szenvedés.

Próbáljátok világ népei visszaadni a szívnek nyugalmát, békéjét, életlehetőségét és magától meg fog indulni az egészséges vérkeringési folyamat.

Minden fel fog éledni, minden fel fog virágozni. Meg fognak szünni a nélkülözések, a szenvedések és általános jólét fogja a jelenlegi nyomort felváltani.

TÁTRALOMNIC!

Schreiber Penzió. Orth. kóser, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Mérsékelt árak. Felnőtt leányok kíséret nélkül is felvételnek. Egész éven át nyitva. Schreiber Mór bérlő, Tatranska Lomnica, Bugsch-villa.

MAGAS TÁTRA!

Orth. kóser hegyvidéki liptói mód. juhtúró

Emmenthali trappisták, valamint az összes sajtifélék legolcsóbban. Vízonteladónak postai szétküldés naponta. Telefonszám: 37-9-89. NISZEL-nél, Budapest, Rombach-u. 16.

Divatos, izléses **paróká**k hullámos hajból
PIECHNIK és **MECHTL-nél**
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Egy román miniszter zsidótárgyú előadásáról

Bukarestből jelentik: Az Akadémia ülésén a román kultuszminiszter egy zsidó tárgyú előadást tartott. Előadásában felelevenített egy csaknem százéves történetet is:

— 1839-ben — mondotta a miniszter — két skócial misszionárius bejárta a romániai zsidó községeket olyan célból, hogy megállapítsa, vajon át lehetne-e a zsidókat téríteni az anglikán vallásra. A misszionáriusok, utazásuk konkluzióiként megállapították: 1. Moldovában és Románországban hatvan ezer főnyi zsidóság él, amely nagy és hálás anyagot alkot a térítők működése számára. 2. A zsidók nagyrésze igen tudatlan, hitük a talmudban megrendült. Megérették arra, hogy vagy a hitetlenségnek vagy az evangéliumnak legyenek hírnökei.

Száz év után az ó-romániai zsidók vallásossága — sajnos — nem emelkedett nagyon.

A misszionáriusok jelentésében főleg az a tanulságos következtetés érdekel bennünket, hogy megállapítják, hogy az ó-romániai: a talmudban megrendült zsidóság a hitetlenségre megérett, azaz az orthodox vallásgyakorlatot elhagyott zsidóság egy része mindig ki van téve annak, hogy a felforgató tanok karjaiba veti magát. Ezt nem volna szabad soha az európai államférfiaknak elfelejteni és nem kellene olyan intézkedéseket tenni, mint amilyenek például a teljes vasárnapi munkakényszerről szóló rendelkezések, amelyek az orthodox zsidóság vallási életét oly áldozatossá és nehézé teszik.

Forrongás Nagykárolyban

(Saját tudósítónktól.) Még a mai, machlajektól túlfűtött atmoszférában is példátlanul álló események színhelye volt az elmúlt két héten át a nagykárolyi (Króle) orth. hitközség. Tudvalevőleg a hitközség nagynevű főabbja: Teitelbaum Joél néhány hónappal ezelőtt elfoglalta a szatmári rabbiszéket. Ekkor természetesen akut lett a rabbiválasztás Nagykárolyban, ami miatt azóta állandó a hitközségben a széthúzás: a Teitelbaum főrabbi chószid-hívei és más Rebek hívei között. A hitközségi vezetőség mandátuma áprilisban lejárt, az elnök le is mondott, de újabb választás helyett Weinberger Sámuel alelnök vezeti elnöki minőségben a hitközség ügyeit. A hatalmon levő párt a szaploncai Rebbe tudós vejét: Horowitz Ábrahám remetei rabbit óhajtotta a nagykárolyi rabbiszékbe meghívni.

Hogy a hitk. vezetőség ezt megtehesse, illetve többséghez jusson, sikerült neki a minisztérium által a hitközség eddigi alapszabályainak egy pontját megváltoztatni.

A nagykárolyi orth. hitk. eddigi alapszabályai ugyanis: mindazoktól a hitk. tagoktól megvonják az aktív és passzív választójogot, akiknek nevel saját hajukat viselik.

Az alapszabályoknak ezt a pontját a nagykárolyi hitk. vezetőségének kérelmére hatályon kívül helyezte a minisztérium, s ennek ellenében az így választójoghoz jutott hitk. tagok a szaploncai Rebbe vejenek pártjához csatlakoztak. A hitközségi vezetőség ezek után június 24-ére vasárnapra tűzte ki a rabbiválasztást.

A választás lefolyása

A választás napján Nagykároly csendes utcái egyszerre megteltek az idegenek százaival, akik egyrészt a vejével odaérkezett szaploncai Rebbehez zárandokoltak, másrészt a választás előrelátható harcára voltak kíváncsiak. A vonaton mindenki izgatottan tárgyalta a két párt különböző álláspontját, lázas vitatkozások lármája tölti be a Nagyvárad és Sziget felől érkező vonatok összes kocsjait. A hitközségi irodát rendőrség őrzi, mert attól tartanak,

hogy az ellenpárt puccszerűen elfoglalja azt és a Központi Irodától támogatva átveszi a vezetést. Pontban 11 órakor Weinberger Sámuel hitközségi elnök megnyitja a közgyűlést és indítványozza, hogy a közgyűlés keressen módot a kibékülésre. Mire az ellenpárt néhány tagja tiltakozni kezd, majd sértő szavakkal illeti az elnököt. Óriási láрма, zürzavar keletkezik, a rendőrfőnök karhatalommal kiűrteti a gyűléstermet. A veszekedés, amelyet példátlan gyűlölet kísér, egész nap az utcákon folytatódik, míg végre este 9 órakor újból megnyitják a közgyűlést. Az ellenpárt most már teljesen távolmarad és így lehetővé válik a gyűlés viszonylagosan nyugalmas lefolyása. Előbb a jelölő bizottságot választották meg, amely Horowitz Ábrahámot és Brisk Márton tasnádi főrabbit jelöli. 10 órakor este veszi kezdetét a főrabbiaválasztás, hatóságig asszisztálás mellett. A választókat ötös csoportokban engedik az urnához és éjjeli féltizenkettőkor kihirdetik az eredményt, amely szerint,

a hitk. 246 szavazati joggal bíró tagja közül, a 146 megjelent szavazó egyhangúlag Horowitz Ábrahámot választotta Nagykároly főrabbi-jává.

Tíztagú küldöttség közli a főrabbiaválasztását és elkísérik őt a fényesen kivilágított, zsúfolt templomba. Jóval éjjel után volt, amikor Weinberger elnök nagy éljenzések között üdvözlözi az új főrabbit, aki az idő rendkívüli előrehaladottságára való tekintettel egész rövid installációs beszédében hálát ad az Egek Urának, hogy őt erre a tisztségre méltatta és reméli, hogy őseinek érdemében, méltó módon fogja azt betölteni. Az installáción résztvevő — szaploncai párti — közönség énekszóval és körtáncal hagyja el a templomot.

A választás után

A következő napon a kolozsvári Központi Iroda, miután a hitközségi vezetőséget illegálisnak nyilvánította, utasította a vezetőséget, hogy nyomban adja át a helyét egy általa kijelölt ideiglenes bizottságnak. A szatmári

főrabbi híveiből rekrutálódó ellenpárt pedig június 26-ára sürgős rabbigyűlést hívott egybe Érmihályfalvára. A rabbitanácson résztvettek a szatmári, érmihályfalvai, szilágysomlyói, krasznai, halmi-i, tasnádi és székelyhídi főrabbi.

A rabbitanács úgy döntött, hogy a már beiktatott főrabbinak el kell hagynia helyét és a Nagykárolyban felügyelete alatt álló s'chitót aszerolták.

Horowitz főrabbinak természetesen nincs szándékában helyét elhagyni és várja a további fejleményeket. Közben azonban végtelenül izzó hangulat uralkodik a két párt között és úgy az új főrabbinak, mint a szaploncai (*szaplonkei*) Rebbeinek reprodukálhatatlan sérteketek kell zsebre vágniok... A s'chitót — miután azt a helybeli metszők, a Közp. Iroda és az érmihályfalvai rabbitanács határozatai folytán, nem hajlandók ellátni — a remetei metsző teljesíti.

Július 3-án kedden a kolozsvári Központi Iroda választmánya foglalkozott az ügygel. Az ülésre Horowitz Ábrahám főrabbit is meghívták.

Feldmann Lajos

A homonnai rabbiválasztás körül

A kedden Korymnicán összeült rabbi-konferencia tagjaihoz a homonnai hitközség egy része nyílt levelet intézett, amelyben rámutat arra, hogy okvetlenül szükséges volna a régi főrabbi: R. Eisig-Friehrich fiát, a királyhelmei főrabbi vejét megválasztani, mert a hitközség vallási élete nagyon szenved a főrabbi hiányában. A főrabbi megválasztását azonban úgy a hitközség elöljárósága, mint a chószid-frakció nem tartja szükségesnek. Friedrich rabbi pártja tehát segítséget kér a rabbi-konferenciától. — Ezzel összefüggésben következő értesítést kapjuk: Homonnán a mult vasárnap választói közgyűlés volt. A hitközségi tagok egy része érvényt akart szerezni az alapszabály ama intézkedésének, amelynek értelmében a Sülichon Örűch szabványait be nem tartóknak nincsen választói joguk. A hitközség többsége elvetette az indítványt.

WEISZ MÓR Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. --- Telefon: 4-23-65. Keksz, levestészták és ostyaárak. Diétikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

R. M'sülem Tysmenitz — Chaszidikus legenda —

Jelen chaszidikus történet rávilágít a pozsonyi hitközség életére abban a korszakban, amikor a pozsonyi jesica első alapítója R. M'ér (Maharam) Barby már elhunyt és az új csillag, a Chaszam Szajfer még nem ragyogott fel.

R. M'ér Barby 1789-ben hűnyt el, és a pozsonyi hitközség igen soká keresett a nagy gaonhoz méltó utódot. Vagy négy évi keresés után elhatározták, hogy meghívják R. Jiczchok Charifot a galíciai Stari Sambor rabbiját, akinek nagyságáról tanúságot tesz a „Zerá Jiczchok“ című műve és akit chászid-körökben is nagyon tisztelték, mert az apja R. Majse Drohobiczer hírneves tanítványa volt a lizenszki zsidó iskolában. R. Elimelechnek. A stari sambori hitközség rendkívül szerette az ő lelkipásztorát és így magyarázható az az eset, amely a pozsonyi rabbi-levél elküldésével kapcsolatban megtörtént. A pozsonyi hitközség ugyanis, miután R. Jiczchok Charifot főrabbijává választotta, az akceptáló levelet a stari sambori hitközség kiváló elnökéhez: Reb Jajnohoz küldte, hogy adja át az ő rabbijának. A hitközségi elnök, aki egyszermind rokona is volt a rabbinak, gondolt egyet, eldugta a levelet és az egész ügyről egy szót sem szólt senkinek. Hónapok múltán a pozsonyiak más rabbi után néztek, gondolván, mivel a stari sambori rabbi még csak nem is reagált az akceptálásukra, bizonyos, hogy nem tart igényt az állásra.

Elhatározták tehát hogy a híres tysmenitz gaont: Reb M'sülem-et hívják meg. Mivel azonban ő hallott valamit a sambori rabbi meghívásáról kötelességének tartotta, végleges elhatározása előtt őt meglátogatni és megtudakolni: mi szolgálhatott neki okot arra, hogy a pozsonyiak megtisztelő meghívását visszautasítsa. Amikor Stari Samborban értesültek, hogy a tysmenitz gaon meglátogatja a várost, ünnepélyes összejövetelt rendeztek, a fehér asztalnál ott ült a két rabbi, meg a hitközségi elnök. Beszélgetés közben Reb M'sülem elmondja miért jött, és megkérdezi kartársát: mi okból utasította vissza a választást. A sambori rabbi erre kijelentette, hogy nem tud az egészről semmit sem. Általános meglepetés! Amely még fokozódott, amikor a jelenlevő hitközségi elnök bűnbánóan bevallotta, hogy ő volt a tettes s magyarázta, hogy miért súlyosította el a meghívást. Amikor Reb M'sülem mindent hallotta, határozottan kijelentette:

— Ezekután a pozsonyi rabbiszék a sambori rabbit illeti meg.

**Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

Telefon: 44—2—75

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főzelék, tészta P 1.30

Halfélék minden időben, 50-60 fill.

**VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!**

— Nem, felelte erre Rabbi Jiczchok. Ha én nem kaptam kézhez a meghívást, akkor ez égi intés arra, hogy ne foglaltam el állást. Ugyanaz az eset, mint ahogy a gemóre Taanis traktátus 21. lapján elbeszéli: Egy Ilfo nevű tudós és R. Jajchonon együtt ültek és bíráskodtak a Tórában, de mivelhogy nem volt megélhetésük, elhatározták, hogy kivonulnak a tanházból és gyakorlati életpályát kezdenek. Amikor erre vonatkozólag tanakodtak és a fal mellett állottak, Rabbi Jajchonon egyszerre hallja, hogy két angyal jelenik meg és az egyik azt mondja a másiknak: „Dobjuk rájuk a falat, mert otthagynak az örök élet értékeit és földi dolgokkal foglalkoznak.“ Erre a másik angyal mondotta: „Ne tegyük, mert ketőjük között van egy, akire még nagy hívatus vár.“ Rabbi Jajchonon odafordult társához: Hallottál valami beszélgetést? Ilfo azt felelte: „Nem.“ Erre Rabbi Jajchonon azt gondolta magában: „En hallottam az angyalok beszédét, Ilfo pedig nem, ez tehát azt mutatja, hogy reám vonatkozik a kijelentés, a nagy hívatusról.“ És R. Jajchonon visszament a tanháza, majd Tórafeljedemé választották; Ilfo pedig üzlettel foglalkozott. — Éppen ez történt velünk, folytatta a sambori gaon. Én nem kaptam meg a levelet, kegyelmed megkapta és így tehát ez isteni akarat, hogy Reb M'sülem Tysmenitz legyen pozsonyi rabbi.

Igy történt azután, hogy 1794-ben meg is választották pozsonyi főrabbinak és átadásos működést fejtett ki élete végéig, 1806-ig.

Utána a Chaszam Szajfer működése jelzi Rabbi M'ér Barby jesivája új föllendülését.

Kannibál teória

Egy hitlerista jogász Dr. Frank Münchenben előadást tartott, hogy a német birodalom fajtörvényei nem jelentik a más nép iránti gyűlöletet, hanem csak a saját nép iránti szeretetet. Ezt a bölcsességet már régen feltalálta egy angolgyarmati emberevő, aki régi feleségéhez még egy újat akart venni, amit az angolgyarmati tisztviselő nem engedélyezett, mert csak egy feleséget lehet venni. Másnap reggel beállít a kannibál s jelent, hogy most már semmi sem áll az útjában a házasságának, mert a régi feleségét még tegnap este bedobta a tóba. Az angol tisztviselő és az ottlevő miszionárius beszélni kezdtek neki arról, hogyan lehetett ilyen kegyetlen. Amire a kannibál egész nyugodtan azt mondotta: „Nem a régi felesége elleni gyűlöletből tette, hanem az új felesége iránti szeretetből.“

A korytnicai rabbikonferencia

(Saját tudósítónktól.) A június 26. és 27-én Korytnicán tartott rabbikonferencia — melyről a „Zs. Ú.“ általánosságban már beszámolt — felbecsülhetetlen értékű volt az országrész orthodoxiája számára és hatása igazában csak később fog kibontakozni. Már maga az a tény, hogy a szlovén-székli orthodoxia vezérei személyes érintkezés folyamán eszmecsere folytathattak az orthodoxia egyes fontos kérdéseiről, rendkívül nagy horderejű esemény. A konferencia folyamán mindenütt alakultak csoportok, amelyek egy-egy bizonyos problémát tárgyaltak intenzíve, a tapasztalatokból leszűrt felelősségérzettel és bölcseséggel.

A tanácskozások tengelye természetesen elsősorban a Tóranulás volt. Általános volt a panasz, hogy a Talmudtóra iskolák ügye nehézségekké küzd. Választottak egy hattagú rabbi-bizottságot, amelynek feladata leszen a Központi Rabbibizottság és a Központi Iroda vezetőségével tárgyalásokat folytatni, miképpen lehetne a fogyasztás megdrágítása nélkül a rituálisan előállított cikkekre, oly illetéket kivetni, hogy abból jusson a Talmudtóra iskolának és a kisebb jesiváknak.

Élénken tárgyalták az egyes cikkekre adott hechserek ügyét. Az e téren uralkodó anomáliák megszüntetésére határozatba ment, hogy egy rabbi-tanácsot alakítsanak, amelynél az összes hechserek bejelentendők. Elhatározták, hogy olyan gyárak ahol orth. hitközség nincs, nem termelhetnek orth. kóser árút még akkor sem, ha az illető gyártmányok hechserek és masgiachja van. (Némileg ide tartozik a növényzsír kérdése, amennyiben a csehszlovák kormány, amely tudvalevőleg elrendelte a növényzsír gyártásánál a sertészsír használatát, az orthodox zsidóságnak sertészsír nélkül előállított bizonyos számú vagon növényzsírt akar engedélyezni és így előáll a kérdés: miképpen kellene ezt a mennyiséget központilag úgy irányítani, hogy ebből semmi rituális aggodalom ne támadhasson. E dolognak rendezése természetesen csak az illető kormányrendelet életbeléptetése után lesz lehetséges.)

A tanácskozásnak egyik kényes kérdése volt a kongruasegély, amelyet az állam nem ad csak négy gimnáziumot végzett rabbinak. Tekintettel arra, hogy az orthodox rabbi zöme rendszeresen csak négy polgári osztályból szerez bizonyítványt, ez a rendelkezés tulajdonképpen kizárná csaknem az összes orthodox

rabbikat az államszegélyből, pedig ezek zöme rendkívül módon rá van utalva. Módot kell tehát keresni a kormánykörök felvilágosítására. Az orthodox rabbi jellegének megóvására felmerült egy terv, amelynek értelmében a gimnáziumi érettségivel bíró: ne kaphasson hatót, orthodox-rabbi-oklevelet.

Tanácskozás folyt arról is, miképpen lehetne a rabbi-választások makulátlan és a zsidó vallás törvényhez, valamint a betöltendő hivatáshoz méltó lefolyását biztosítani.

Különösen az ifjúságot érdekli az a határozat, hogy az ipartörvény legújabb rendelkezései ügyében küldöttséget menteszenek az illetékes miniszterekhez. Az új törvény mindennemű ipar részére három-négy évi tanonc időt és két évi gyakorlatot ír elő, ami tulajdonképpen az egész jesivaifjúságnak lehetetlenné

teszi a gyakorlati életben való elhelyezkedést. Kormánykörök remélhetőleg belátják, hogy a jesivák: felsőbbfokú szakiskolák, amelyeknek elvégzése után egy-egy ipar megtanulásának határidejét jelentősen csökkenteni kell.

A konferencián a pozsonyi főrabbi részletes referátumot tartott a jeruzsálemi kajlel és a „Rabbi M'ér Baal Nész“ ügyéről.

Felkérték a nyitrai főrabbit, hogy forduljon az egész szlovákiai zsidósághoz az erkölcsi és vallási megújodás ügyében és hívja fel az orthodox társadalmat, az újabban divatba jött laza erkölcsök és morális lezuhanás (közös strand, stb.) elleni küzdelemre.

Magyarországi példára határozatba ment, hogy a hitközségi tisztviselők és rabbi fizetésének redukciója, ha a károsult tiltakozik, csak din-tajró alapján legyen lehetséges.

A szentföldi orthodoxia kritikus helyzete Duschinsky főrabbi az orth. Palesztinamunkáért

Jeruzsálem, július 2. (Légi postán érkezett.) Szombaton reprezentációs gyülekezetet tartott a jeruzsálemi orthodoxia, amelyen R. Majse Blau rabbi nagyszabású előadást tartott és statisztikai adatokkal bizonyította, hogy

a szentföldi orthodoxia gyermeknevelés ügye kritikus helyzetbe jutott. A talmud-tórák és a jesivák — úgymond — megszűnés előtt állanak, a kajlel-jótekonyságra ráutalt tudósok a szó szoros értelmében éheznek.

Mindez azért van, mert a külföldi zsidóság nem teljesíti kötelességét a

„Rabbi M'ér Baal Nész“ perselyek iránt: vagy nem adományoznak erre a szent célra, vagy pedig nem küldik be kellő időben az összegyűjtött összeget.

Az Agudának nagy erkölcsi sikerét jelenti, hogy a telepítési alapja (Keren Hajisiv) érdekében nemcsak Grodzenski a híres vilnai főrabbi bocsájtotta ki felhívást, hanem Duschinsky jeruzsálemi orthodox főrabbi is lelkes kiáltványban fordul az egész zsidósághoz, hogy támogassák ezt az alapot, amelynek célja a palesztinai. letelepülés a Tóra és a hagyomány szellemében folytatni.

Schreiber Sámuel

Eredeti angol szövegek dús választékban

Szombattartó cég

Kazár Nándor posztóáruház, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

**Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat**

Heiden Leó

ékszerész, népl.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

A megtérés sohasem késő

Elbeszélés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

27.

Móric még aznap este Dóverbe utazott. A virágzó falvak és városok, a kies táj, a gyönyörű villák, a 'legelésző' nyájak, templomtornyok és kastélyok egymásután eltűnedezték az utazó előtt. Móric mindezekből semmit sem látott. Ha a sűrű köd nem is zárt volna el minden kilátást akkor sem látott volna azokból semmit, mert gondolatai szülőföldjénél, anyjánál, testvérénél és sajnos, az övétől örökre elvált atyjánál voltak. Félig álmódzva érkezett Móric Dóverbe és ott hajóra szállt, mely őt a keskeny tengercsatornán keresztül hazájához közelebb hozza. Pihenhetett volna, de nem tudott. Az eső és vihar dacára a fedélzeten tartózkodott, várva a belga világító-tornyok feltűnedezését. Ostendébe érkezte után folytatta útját hazafelé.

Egy derült, hideg decemberi nap délutánján érkezett Móric haza. Wolfsohné és leánya éppen indulóban voltak, midőn egy urat jelentenek be, ki Londonból üdvözlőlevelet hozott.

Természetesen azonnal fogadták. Móric belépett. Anyját azonnal fölismerete hosszú távollét után is, de hugát, Vilmát, ki azóta nagy leány lett, nem ismerte fel.

Móric leküzdölte izgatottságát. Érzte, hogy anyja szeméi kímélve figyelik őt.

— Wolfsohné nagyságos asszonyhoz van... szerencsém — kérde.

Hangja hallatára Wolfsohné asszony kitárt karokkal borul a jövevény nyakába:

— Móric, — gyermekem, szívem, életem!

Egymásra borulva mindketten zokognak. Sokáig tart, míg Augustza ismét visszanyert fiát kiereszti karjaiból, hogy az testvérét is megölelhessen.

Ime, most ismét együtt vannak ők, három boldog ember! Boldogságuk napját mégis egy sötét felhő eltakarja: az apa lépésének gondolata...

A következő napon Móric elment, jóbarátját, Naftólit meglátogatni, ki akkor nem lévén otthon, helyette huga fogadta őt.

— Fivérem, sajnos, nincs idehaza.

— Fivére? — kérde Móric bámulva. És ki Ön...?

— Én Ruhdorf Adél vagyok.

— Ön a kis Adél? Az nem lehet!

— És nekem kihez van szerencsém?

— Én Wolfsohn Móric vagyok.

— Móric, Móric! — kiáltotta Adél, kezeivel tapsolva.

— Ó, legyen üdvözölve nálunk. Hogy örülnek majd szüleim és testvéreim! És ily váratlanul!

Adél otthagya vendégét, kisetett. Pár pillanat alatt Ruhdorfék mindannyian együtt voltak, hogy üdvözöljék szeretett vendégüket. Közben Naftóli is megérkezett és a barátok egymás karjaiba borultak.

— Senki sem várt, — szól Naftóli, — mert azt írtad, hogy nem jöhetsz.

— Tényleg így is volt — válaszolt Móric, titokzatos mosollyal — csak hogy egy bizonyos levél rábírta nagynénemet, hogy nekem szabadságot adjon.

Naftóli elpirult Móric meg elhallgatott...

★

Wolfsekk és Bernstein kereskedő az utcán találkoznak. Kölesönös köszönés után Bernstein a következőket mondja Wolfsekknek:

— Tisztelt Wolfsekk uram, milyen jó színben is van Ön; egészen megfiatalodott, amint egy új házassághoz illik is! Nem is látszik meg Magán, hogy olyan gyermekei

vannak már, kik rövidesen egybekelnek. Leányának eljegyzése a tőzsdén nagy szenzációt keltett.

Wolfsekk szívesen otthagya volna Bernsteint, mert nem szeretett többé zsidóval érintkezni — de az utolsó szavakra felfigyelt.

— Leányom eljegyzése? — mondá elbámulva.

— Hogyan, Ön nem is tudja? Milyen feltűnést keltett ez az eljegyzés! Mondhatni: a tőzsdén tegnap ezzel szemben háttérbe szorult minden! Mindenki csak erről az eljegyzésről beszél. B...-nek legszebb, legszeretetteljebb, legműveltebb és leggazdagabb leánya, — ki egy grófi koronát vett el — és ezen szerencsefi!...

— Melyik szerencsefi?

— Hát Ön tényleg nem tudja? Nos: régi barátunk, kivel szemben olyan rossz eredménnyel szövetkeztünk, Ruhdorf Naftóli — jegyezte el leányát!

Wolfsekk mintegy megkövülten állott ott és nehezen ejtette ki e szavakat:

— Ruhdorf Naftóli?!

— Igen, igen, kedves Wolfsekk uram. Sőt még ennél többet is beszélnek; azt mondják, hogy az Ön fia, Móric, a jövődöbéli sógorának hugát, Ruhdorf kisasszonyt fogja oltárhoz vezetni! Milyen szerencsések is ezek a Ruhdorfok!

Wolfsekk tágra nyílt szemekkel bámult Bernsteint:

— Fiam, Móric, hiszen az Londonban van!

— Hát Ön, szerencsés apa, nem is tudja, hogy fia nyolc nap óta itthon van, és hogy azért jött, hogy ezt a kitűnő házasságot, melyet egykori inasom köt, közvetítse és hogy Ruhdorf Adélt — ki mellesleg mondva meglehetősen szép leány — nejvévé tehesse? És Ön minderről semmit sem tud?

— Bernstein úr, hiszen ez nem lehetséges. Ön gúnyolódik velem! Soha, soha sem fogok ebbe belenyugodni!

— De kedves Wolfsekk úr, hát nem mondott-e Ön le törvényesen a gyermekei fölött való rendelkezési jogáról? Legalábbis általában ezt beszélük.

— Igen, ez így is van. Ezek a Ruhdorfok! Tehát ezek a koldusok arassák azt, amit én életemben fáradságosan vettem? Ezek az emberek, kiket egész életemben gyűlöltem és megvettem, örököljék vagyonomat?

Wolfsekk dühösen szorította össze ökleit. Szemei kimeredtek, szája tajtékzott és erőfeszítéssel összeesett.

Járókelők segítségével Bernstein az elalélt embert a legközelebbi házba vitte, ahol rövid időre magához tért, majd ismét elvesztette eszméletét. A gyorsan előhívott orvos lakására vitte őt.

Wolfsekk nagybeteg lett. Lázás állapotban folyton csak az a gondolat foglalkoztatta, hogy azok a koldusok, azok a Ruhdorfok, az ő vagyont nem örökölhetik.

Hohenlinden grófnő és leánya a nagybeteget a legodaadobban ápolták. De, hiába igyekeztek Augustza és gyermekei a beteg ágyához jutni, vissza lettek utasítva.

Midőn Wolfsekk fájdalmi enyhültek és ismét visszanyerte emlékező tehetőségét, első kérdése az volt, hogy gyermekei tudakozódtak-e hogyléte felől?

— Az összes rokonság közül senki sem tudakozódott — hazudott a grófnő szemrebbenés nélkül. Majd így folytatta: Szükségesnek vélem kedves Wolfsekk, hogy rendelkezzen vagyonod felől.

— Igazad van, kedvesem, szükséges, nagyon is szükséges. Mihelyt kezelőorvosom megengedi, értekezni fogok dr. Brillmayerrel efelől.

Augustzát és gyermekeit kimondhatatlan fájdalommal töltötte el, hogy férje — ki mindezek dacára férje és atyjuk volt — betegágyához nem engedték. Mindhárom szeretetteljes leveleket írtak neki, melyekben őszinte fájdalomuknak adtak kifejezést betegsége miatt, s sajnálták, hogy nem ápolhatják. A leveleket azonban a grófnő elégette. (Folyt.)

A német zsidóság nehéz napjai

Rendkívül nehéz napokat élt át a német zsidóság az utóbbi hét alatt. Hiszen jól tudjuk, hogy — bárhol legyen is — minden forradalmi átalakulásnál vagy mozgalomnál a zsidó a bűnbak. Hát még Németországban! Vajha az új események a németországi zsidóságra az „aszchalto di-g'üló,” egy szebb korszak virradatának előhírnökei lennének.

Hazug számok

Hitler egy amerikai újságíró előtt azt kijelentést tette, hogy a zsidók az állami hivataloknak 62%-át tartották a kezükben a hitlerizmus előtt. Göbbels propagandaminiszter pedig hivatalos riportában azt mondja, hogy kétmillió zsidó volt Németországban, mielőtt a hitlerizmus korszaka kezdődött. Most tanulmány jelent meg Párizsban, amely hivatalos német statisztikai adatok alapján bebizonyítja a fantasztikus számok hazugságát, amelynek célja igazolni némieggé ezt a rettenetes hőhémunkát, amit a náci csinálnak Németországban. Megállapítást nyert, hogy az 1925. évi népszámlálás szerint összesen 564.000 zsidó lakott Németországban. A német hitleristák szerint a nem tiszta árja származásúak (bár semmi kapcsolatuk nincs többé a zsidósággal) szintén zsidónak számítanak. Ilyen félzsidó lehet Németországban 160.000. Mivelhogy a náci uralom óta legalább 50.000 zsidó külföldre menekült, akkor a félzsidókkal együtt legfeljebb 660.000 zsidó tartózkodik most Németországban, Göbbels 2 millió német zsidója tehát egyáltalában nem létezik. És mit mond a statisztika Hitler 62%-áról? Megállapítást nyert, hogy a közigazgatási és igazságszolgáltatási tisztviselők között 0.38%, a közoktatási alkalmazottak között 0.90%- és az összes állami hivatalnokok között 0.16%. Mindezekből látszik tehát, hogy a politikában nem bűn óriásiakat hazudni.

Egy angol lap bűnbánati tanácsol Hitleréknek

Az egyik előkelő angol lap az „Observer” főszerkesztője Garvin, bejárta Németországot és megállapította, hogy a hitlerizmus csak vergődik és mint objektív, hűvösen gondolkodó angol: tanácsokat ad a náci-kormányoknak. A tanácsokat azonban egész biztosan nem fogják meg-

szívlelni, mert olyanokat ajánl az angol főszerkesztő a náci-kormányoknak, hogy ezeknek teljesítése tulajdonképpen öngyilkosság volna számukra, olyan tanácsok ezek, mintha a tigrisnek azt ajánlanák, hogy húzassa ki a fogait és operáltassa ki karmait. Azt írja ugyanis az angol lap: „Figyelmen kívül hagyva minden más erkölcsi és emberi meggondolást, a zsidók üldözése gazdasági hülyeséget jelent. Ez az ostobaság a kereskedelmi és hitelélet összes ágaiban a legrosszabb következményekkel jár Német-

országra nézve. Gazdasági téren nem prosperálhat vallási és faji türelmetlenség. A modern Németország a zsidók közreműködésével gazdagodott meg. A régi Spanyolország is elszegényedett, midőn klüzte őket, mint ahogyan szenvedett Franciaország is a hugenották üldözése következtében. A modern kor egyetlen igazán nagy embere sem volt antiszemita: sem Cromwell, sem Napoleon, sem Bismarck. A zsidóüldözés bűnös fényűzés, amelyet drágán kell megfizetni!”

Tamúz 29

— Rasi emléknapja —

Mindenütt ahol zsidóság van, ismerik Rasi nevét. Elismerten legnagyobb kommentátorunk. A nagy sas, aki kiterjesztette szárnyait a zsidó tudományok egész területére, a nagy világító fáklya, aki megvilágította műveivel a diaszpóra zsidóságát és örökkön örökké világít Izrael fiai között. Bármint tanulunk, Rasi magyarázattal találkozunk. Kommentárja nélkülözhetetlenné vált. Úgy a Szentírás, mint a Talmud tanulmányozása Rasi nélkül elképzelhetetlen.

Rasi születésével kapcsolatban a következő legendát beszélük. Születése előtt néhány héttel történt, hogy anyja egy szűk utcában járt, mikor éppen szembe találkozott vele egy keresztes lovas, akit durvasága, barbarizmusa annyira elragadt, hogy képes legyen emberlétre törni és a vele szembe jövő védtelen nőt lovával agyontiporni. Rasi anyja ennek szeméből kiolvasta a rá váró veszélyt és ösztönyszerien az ottlevő falhoz húzódott, hogy újtábol kitérjen. A lovas azonban nagy méreggel rohant rá lovával a védtelen asszonyra, de ekkor nagy csoda történt. Az utolsó pillanatban a fal mellett oly mélyedés keletkezett, hogy oda Rasi anyja befért és

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Modern szépségápolás Végleges villanyos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc, kozmetikai intézete, Andrassy-ut 32. I. em. „MIRACLE” szőrtelenítő, „MIRACLE” szépségápolószerek. 25 éves működés. Díjtalan tanácsadás. (Kérjen prospektust.)

ezáltal megmenekült, mert a lovas ezen csodát látva visszaretent. Még ma is meg van ez a fal, amely erre a csodára emlékeztet.

Rasi, teljes nevén: Rabéni Szejmój Jiczchóki. Született 1040-ben, a franciaországi Troyesben. Apja nagyon tekintélyes talmudtudós volt, akinek tiszteltetésére kezdő Rasi Tóramagyarázatát Rabbi Jiczchok mondásával. Mesterei: R. Simon ben Jiczchok (nagybátyja) Mainzban, Rabéni Jaakajv ben Rabéni Jakir; majd Wormsban tanult R. Jiczchok b. R. Jehudónál. Tanulmányait Speierben fejezte be, mint R. Eljokim tanítványa. ezenkívül mestere volt még R. Majse Hadarson. 1065-ben Troyesben telepedett meg. Itt már messze földön ismert talmudtekinély volt és nagy tudósok fontos vallási kérdésekben döntését kérték ki. Nagy jesivájából világhírű tudósok kerültek ki. Előadása oly szabatos és világos, hogy minden talmudmagyarázó kommentátort felülmúl!

A „Sém Hagdajim” szerint: Rasi, mielőtt Tóramagyarázatát megírta, a 613 vallástörvénynek megfelelően 613 napot böjtölt. Bár magyarázatában szigorúan a szöveghez alkalmazkodik, minden szónak kabalisztikus értelme is van és egy esetet hoz, hogy egy nagy tudós, aki mély tudása szerint nem értett meg egy Rasi-magyarázatot, Rasi sírján fohászzkodott az Egek Urához, hogy világítsák meg elméjét és — álmában tudára adták azután azt a kabalisztikus magyarázatot, amit Rasi benne elrejtett.

Az előadásaihoz írt jegyzeteiből készíttette kommentárjait a Talmud nagy részéhez, ezért nevezi a „Tajszefesz”:

„künteresz”-nek (kézi füzet). Mikor iratait megírta, vándorbotot vett kezébe, meglátogatta a spanyol, olasz, portugál tudósokat, azonkívül a feljegyzések szerint volt Egyiptomban stb. ahol ellenőrizte az ottani iskolák magyarázatait, hogy valaki nem előzte-e meg, vagy múlta felül. Kommentárjai nagy jelentőségét azonnal felismerték és a róla alkotott felfogás a „törvénymagyarázó” névvel (parsan doszo) tüntette ki. Még több művet hagyott hátra. Rasi alapította azt az iskolát, mely hosszú időre Franciaországot tette meg a zsidó tudományok központjává.

Halála köré a következő ismert legenda szövődik: Buillon Gottfried fejedelem, hallva Rasi nagy hírét nemcsak a zsidóknál, hanem a keresztényeknél is, magához hívatta. őt. Rasi azonban nagy elfoglaltságára való tekintettel a hívó szónak nem engedelmeskedett. A fejedelem irtó haragra lobbant és nagyszámú katonasággal Troyesbe ment, hogy Rasit megbüntesse. Legnagyobb meglepetésére azonban a házban mindent tárva-nyitva talált, sőt a szent könyvek is nyitva voltak, azonban senkit sem látott. Mikor mindent átkutatót, de élő lényt nem látott, megértette, hogy itt nem menekülésről van szó, hanem valószínűleg Rasi csodatevő hatalmáról: a szent férfiú előtte láthatatlanná vált. Meggondolta, hogy jóval, szép szóval fog próbálkozni, hátha így célt ér. Erre valóban hangokat hallott, kérdéseire választ kapott, azonban még mindig nem látott senkit sem. Kisebb eszmecsere után kérve-kérte Rasit, hogy csak mutatkozzék előtte, semmi bántó-fása nem lesz. Rasi ezen kérsének eleget is tett, megjelent előtte és hódolat-teljesen üdvözölte a fejedelemet.

Buillon előadta, hogy 100 ezer főnyi katonaságot toborzott össze és 200 hajó áll rendelkezésére. Ezzel a hadsereggel Jeruzsálem ellen akar vonulni, hogy a szaracénoktól megszabadítsa. Ebben kérte ki Rasi tanácsát és jóslását. Rasi erre röviden azt felelte neki, hogy bár Jeruzsálem várát el fogja foglalni, 3 nap után az ellenség azt visszafogja szerezni, megjósolta csúfos kudarcát, hogy egész seregéből csak egy emberrel fog Troyesbe visszatérni. Valóban minden úgy is történt, ahogy Rasi előre megjósolta. Menekülnie kellett Jeruzsálemből, 2 emberrel érkezett Troyes elé és dühében véres bosszút akart Rasin állani, mert csak 1 embert jóslott neki. A város kapujánál az egyik leomló szikla egyik emberét agyonütötte. Tehát látta, hogy Rasi szavai teljes mértékben beteljesedtek. Tisztelgő látogatást akart Rasinál tenni. Azonban éppen akkor temették a zsidóság e nagyságát,

1105-ben, Tamúz hó 29. napján.

A szájhagyomány tartja, hogy Rasi tanulás közben — t' fillinnel a fején — ölébe vette két unokáját, akik közül a legidősebb unokája a későbbi Rasbam, nagyapját utánozva szintén hajlongott, míg a kisebbik mindenképpen a t' fillint akarta fejeéről levenni. Erre Rasi megjegyezte, hogy nagyobbik unokája követni fogja, ill. azon kevés talmudí helyen, ahol nincs Rasi, a Rasbam fog kommentárt írni, míg a kisebbik a világhírű *Rabenu Tam*: más rendezésű t' fillint fog összeállítani. Így is történt.

Schächter László (Ózd)

HIREK NAPTÁR

Sabosz Pinchosz, Tamúz 24. I. Perek

— *Haftajro: Divré Jirmijohú* —
Rajs-chajdes bensolás — Av horachamim Gyertyagyújtás (Bpest): 7.35
כחן kimenetele: 8.35
Péntek: Rajs-chajdes Ov (Tejes napok)

Sabosz Matajsz-Masz'é, Ov 2.

II. Perek

Gyertyagyújtás 7.30, כחן kimenetele 8.30
— *סוף זמן קריאה שמע (Bpest): 6.45* —

Legközelebbi szám איה: július 20

— **A mádi Jahrzeit lefolyása.** *Mádról* jelentik nekünk: A régi Magyarország minden részéről zarándokoltak tanítványok és tisztelők Mádra, hogy a nagy gaon kegyeletének hódoljanak. Mivel a Jahrzeit (Tamúz 17) szombatra esett, már pénteken százával érkeztek vendégek mindenfelől. Különös dísz adott az emlékünnepeknél: *R. Sölem Eliezer Halberstamm* újfelhértói Rebbe jelenléte, mely ugyancsak sok hívőt vonzott szombatra Mádra. A Salzer Jenő hitk. elnök által rendezett szombat esti *sasz-szijimön* 200 személy vett részt. Bensőséges *divré taj-rót* mondott Halberstamm nagyrabbi, majd Ehrenreich mádi és Teitelbaum putnoki Ehrenreich mádi és Teitelbaum putnoki főrabbi beszéltek. Vasárnap, a böjt napján, egész napon át tartott a zarándoklás a nagy czaddik és gaon sírjához. *Z'chüssaj jogén olénú.*

— **Sz'dajm gyárváros (?)** Transjordánia (*Éver Hajardén*) emirje most Londonban van, hogy éhező beduinjai számára valami pénzt kapjon és valahogy fellendítse a most pusztá országát. Kijelentette, hogy megengedi a zsidó letelepülést Transjordániában, ha nem a Balfour deklaráció alapján jönnek azaz nem kérnek zsidó jogokat. (Természetesen közjogi garancia nélkül ki fog letelepedni a vad beduinok között és ki fog investálni az emir országában?) Transjordániából egyébiránt sok arab a

Holt tenger (Jam Hamelach) környéke felé tart, mert ott most Sz'dajm városának helyén egy új gyárváros keletkezik a Holt tenger vegyi termékeinek (kátarány, sokféle só), amelyeknek világgiacon van, intenzívebb kitermelésére.

— **Wézel főrabbi 70 éves.** Az erdélyi orth. központi iroda elnöke, Wézel Albert tordai főrabbi most töltötte be 70-ik életévét. Ebből az alkalomból a magyarországi orth. zsidóság is szívélyesen üdvözi a kiváló főpapot.

— **Emlékünnepély Jeruzsálemben.** Tamúz 13-án volt a jeruzsálemi galiciai kajjel néhai nagynevű *Nószí-jának: R. Jiczchok Léb Drohobitz* Jahrzeitje, amelyet az idén unokájának a Palesztinában tanulmányúton levő Schreiber Sámuel nytr-egyházi munkatársunk jelenlétében különösen impozáns módon ültek meg. A kajjel talmudtudásai sasz-szijimöt rendeztek majd emlékbeszédek hangzottak el, melyekben a szónokok kiemelték a megdicsőült R. Jiczchok Léb fiának: Schreiber Dávid jelenlegi nószí személyének kiválóságát és a kajjel felvirágzása körül érdemeit.

x **Der Blatist!** Ezzel a címmel hagyta el a napokban a sajtót Horovitz J. m-szigeti főkantortól. A hatalmas két-kötetes zenemű első része azok számára készült, akiknek semmi ismeretük nincs a zenei hang írásjeleinek terén. Egy alaphangból kiindulva eredeti módon megmagyarázza a hangok távolsági viszonyát és ennek a könyvnek segítségével rövid idő alatt el lehet sajátítani a kótaolvasást, tanító nélkül is. A könyv második része magasabb kurzus: előimádkozók, kántorok és énekesek számára. A zsidó liturgiához készített számos eredeti kompozíció teszi az érdekeltek számára értékesé a hatalmas művet. A bevezetés és a kísérő szöveg könnyű német nyelven van megírva, ami a könyvet az érdekeltek széles rétegeinek hozzáférhetővé teszi. Ára 8 pengő kötetenként. Megrendelhető: Horovitz Nándor kántornál, Budapest, VII., Kertész utca 32. (Csehszlovákiában: Schönfeld Miksa, Chust, Duchnovits utca 36.)

Kundmachung

Wirkungsvolle **שירות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **רחוק חייב** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigen Preisen, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Poror **recommandirt im voraus** erbeten. —

Pachetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **מקום אבות** auf **מחנה ישראל** P 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Csehszlovákiából

Pozsonyban Grünhut Aron és Stahler Henrik chevrai elnök bizsgózkodására bizottság alakult, amely a Tátrában zsidó gyermekszanatóriumot akar létesíteni. A szegény zsidó gyermekek között ugyanis igen nagy mértékben van elterjedve a vérszegénység és az ezzel járó betegségek.

A nagyszombati orth. hitk. főrabbielölése

Ungár főrabbi Nyitrára való költözködése óta üres a nagyszombati főrabbi-szék. Az előjáróság határozata szerint az állást csakhamar betöltik. Főrabbinak jelölik a volt nagyszombati rabbinak fiát, R. Mathes Reichenberget, akinek kitűnő hatórói vannak s több éven a pozsonyi jesiva magidüsz-egyetének elnöke volt. — Más oldalról vett értesülés szerint jelölik: Strasser vágseleyei főrabbit és Weissmandl rabbinövendéket (Trnava).

Különfélék

A szenicei Sasz Chevra két hét előtt szijimöt rendezett, amelyen Weisz főrabbi és még többen tóraigekét mondtak. A szenicei Sasz Chevrát 185 évvel ezelőtt alapították és tagjai között egy ideig a Chaszam Szajfer is helyet foglalt. — Szeredről írják nekünk: Dr. Ferényi József állami orvos egy szegény zsidó asszonyt egész éven át ingyen kezelte és amikor kórházba való szállíttatása vált szükségessé, a szükséges összeget ő maga gyűjtötte össze. Az egész hitközség tisztelettel hódol a keresztény szeretet ily gyönyörű megnyilatkozásának.

A nyíregyházi statusquo hitközség kántori állása

megüresedvén, a közelgő nagy ünnepekre kitűnő előimádkozót keres, aki hagyományos módon és énekkarral tud imádkozni. Képzettségről és szigoruan vallásos előéletéről szóló bizonyítványok másolata, igény megjelölésével, folyó hó 27-ig a Hitközségi Iroda (Szarvas utca 10.) címére küldendő.

Thermalbad: Wyhne!

Natürliches eisenhaltiges Thermalbad und klimatischer Gebirgskurort für Frauenkrankheiten, Blutarmut und krankhafte Nervenzustände. Kaltwasser Heilanstalt **Orth. koscheres Restaurant** unter Aufsicht des ehrwürdigen orth. Rabbinates: Zlaté Moravce. Leiter: Josef Wesel Bratislava. Kinder werden unter ständig fachmännischer Aufsicht in Pension (Wohnung, 5 Mahlzeiten, Kurtaxe, Musiktaxe, Bad) für 22 Kc aufgenommen. Für erstklassige Kost, Bedienung und billige Preise wird garantiert. Schon eröffnet! Aufklärung erteilt: Badedirektion Wyhne, ferner: Josef Wesel, Bratislava, Schloss-str. 62.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azon felül sororként 1 P.)

Rosenfeld Sárikat Fehérgyarmatról eljegyezte *Spitzer Rudolf* Sárospatakról.

Grünberger Irénkét Oradea, eljegyezte *Weiss Mór*, a jánosházi főkantort fia. (A jánosházi T. B. gratulál.)

Jakubovits Franciskát Nógrádberecel, eljegyezte *Breuer József*, Tiszafüred.

Rappaport Mancit Budapest—S. A. Ujhely és *Trebütsch Dezsőt* Szombathely, jegyesek

Moskovits Irén Tiszabüd, *Moskovits Joél* Huszt, jegyesek.

Herbst Kornéliát Hajdúnánás—Nyíregyháza és *Grünwald Ernőt* Miskolc, jegyesek

Spitzer Lujzikát Bonyhádról eljegyezte *Lichtmann Lajos*, a miskolci T. B. elnöke.

Lichtmann Lajos és *Grünwald Ernőt* urakat eljegyzésükhöz szívélyesen üdvözli a *Tiferesz Bachurim, Miskolc*.

Polák Sa'amon, 12 év óta működő elnökünknek, *Kohut Annával* (Stupava) való eljegyzése alkalmából szívélyes mazeltovtot kívánunk. *Tif. Bach. Guta*.

Katz Lajos (Vámosmikola) eljegyzéséhez szívélyes mazeltovtot kíván

Chavürasz Talmidim, Galanta.

Szép ünnepség folyt le *Chükasz* szombatján Biharkeresztesen. *Fuchs* főrabbi ünnepelte *Slajmaj* fiának barmicujóját. Az ifju kitűnő elokvenciával előadott *charifüsz*- és *magidüsz*-elmeftuttatása bámulatba ejtette az egész gyülekezetet.

Luhaschovitz gyógyfürdő

Az ismert **Gross-féle** orth.-kóser vendéglő megnyitá **Elisó** r a n g u konyha, pontos kiszolgálás, olcsó árak.

Gross Hermann

Luhacovice (C. S. R.)

Hersch-alapítványi (Eötvös téri) orth. izr. polgári iskolai **Internátus Vác**on a jövő tanévre felvesz tanulókat havi 60 pengő ellátási díjért **Szünidőben nyaralás** napi 2 pengőért Héber oktatás, Javitó-, felvételi vizsgálatokra előkészítés Prospektust küld az Igazgatóság.

Sziliács Kurort in Slovensko!

Für Herz-, Magen-, Nerven und allen Frauenleiden. Sehr reiche Naturwarme Kohlensäure und eisenhaltige Bäder wie auch Trinkwasser Kur.

Hotel Metropol

68 Zimmer mit elektrischer Beleuchtung Bad im Hause — **Orthodoxe Aufsicht**. Pestrel közvetlen gyorst 6 óra, vissza 50 százalékos kedvezmény. Autóköltsékedés naponta Budapestről hajtó szállóig podgyaszal odavissza 35 pengő. — Olcsó pauschál árak!

Felvilágosítás:

Budapest, József-körút 9. Tel.: 339-99.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete

Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.

Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

HUSZONÖT ESZTENDEJE között házasságokat NAGY JENŐ Budapest, Rákóczi-út 57/b. Telefon: (Cégjelzés-telen levelezés.)

CSINOS, művelt, házas nevelésű fiatal leánynak keresek jó családból való világi műveltséggel is rendelkező volt bócher, kinek biztos existenciája van Hozomány 6000 P és kelengye Ajánlatokat „Előkelő orth. család” jelígre.

SZÉFER-TAJRÓ fillér, mészók készítését és javítását, talisz-tisztítást és javítást, héber-zsidó levelezést, sárkő-felirat szerkesztést és vésést. Jahzeit táblákat stb. legolcsóbban eszközöl: Glückmann szajfer, Ujpest, Róza-u. 42.

LEÁNYOM nagyobb vidéki városban levő rövidárú üzletbe, melynek áruértéke P 4000, benősülhet 30-40 év körüli valóságos fiatalember, „Tavas” jelígre.

BUDAPESTEN, Lebovits Benjáminnál a bérleti lakás kapható Dob-utca 34.

SCHÜCK-féle orth. fiúinternátus: Budapest, VII., Kertész-utca 32.

HÁZITANITÓNAK ajánlkozom elemista és polgári tanulókhöz. Krausz M. leveleivel, S. A. Ujhely, Kazinczy-u. 46.

MEGBIZHATÓ, ügyes fiút ezüstműves tanoncnak fizetéssel felveszek. Gráner, VII., Dob-utca 8.

„Mira” angol-francia női divatszalon. Elsőrangú szalonmunka. Rendkívül mérsékelt árak. Csak fazonschnittek is méret szerint készülnek. Müller, Bratislava, Edlhof.

TÁRSAT keresek liszt- és terménykereskedéshez. Jelíge: „Diótörőde Bonyhádon”.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában

Budapest, Károly-körút 7 és Rombach-u. 4.
Telefon: 66-4-20.

MÁRTON INTÉZET. BUDAPEST, VI. Andrásy-út 74. Tel.: 27-0-68.

25. tanév. Elemi- és középiskolai tanulók számára. **Nyári egyéni oktatás.** Az intézet tanárai nyáron intézetén kívül is tanítanak nyelveket, matematikát, stb. Vizsgálatokra előkészítenek bárhol. Vidéki családokhoz is elmennek tanítani.
Szüniidei telep Balatonszárszón.

Csakis tiszta taliszban ájtatoskodjunk

és tegyük eleget a régi előírásnak: התנחל לפני כמנו!

Régi taliszát csekély összegért teljesen újjáalakíthatja

Weisz Vilmos szövődéjében (Landau-féle טלית-gyár),

Budapest, VII., Dohány-utca 26.

— Ugyanott taliszok és cizdáklik, detailban is, gyári áron kaphatók —

OKLEVELES tanító jelesen előkészít magántanulókat a polg. és gimn. osztályokra. Menne vidékre is, intelligens családhoz. „Perfekt német és héber”

VIDÉKRE szeptember 1-i belépésre németül beszélő és gyakorlatilag bíró okl. tanítónót keresek polgári osztályhoz: „Csa”-átag” jelígre a kiadóba.

LEGJOBB orth. körökben bevezetett *sadchen* adja le címét „Kiházasítás” jelígre a kiadóba.

NEGYVENÉVES LEÁNY férjhez menne intelligens, tanult, 45-50 éves, családtalan kereskedőhöz. 8000 pengő

MŰHELYEM vezetésére szerényigényű, független, 40 év körüli bádogost keresek. Özv. Klein Józsefné, Mezőcsát.

JÓ MEGJELÉNÉSŰ, textil-, selyem- és szövetszakmában perfekt fiatalember, vidéki nagyobb üzletbe azonnalra vagy augusztus 1-re beléphet. Konfekcióban jártas előnyben Ajánlatokat eddigi működés és igény megjelölésével „Szombattartó” jelígre a kiadóba.

VENNÉK jókarban levő vilnai *sasz-t* Cím: „Sasz” jelígre kettős lapra a kiadóba.

FEHÉRNEMŰ-készítést és javítást legolcsóbban vállal: *Weisz* fehérnemű-készítő, Budapest, VII., Klauzál-tér 16.

MEGBIZHATÓ vallásos szakácsné, esetleg családdal felvétetik. Jesiva-menza, *Szirák* (Nógrád-megyé).

TELJES ELLÁTÁST adok 2000 P kölcsönért. Alkalmi üzlethez finanszírozó társ kerestetik. Ajánlatokat „5000” jelígre a kiadóba.

HITOKTATÓI állást vállalmék a nyári szüniidőre, szerény fizetésért. Lehet vidéken is. Ajánlatokat „Hitoktató” jelígre (20 fill. bélyeggel) kérek.

TÁRSULHAT régi nevelőintézet meg-nagyobbításához, ha megfelelő ingatlanl, vagy nagylakással rendelkezik. „Elismert intézet” jelígre.

EGYEDÜLÁLLÓ, intelligens, több nyelvet beszélő, perfekt német középkorú, zsidó nő gyermekek mellé, háztartási vagy egyéb teendők végzésére ajánlkozik. „Szerény és megbízható” jelíge.

FINOM modorú intelligens fiatalember benősülne jó és megértő orth. családba. „Sokoldalú” jelíge.

INTELLIGENS, csinos és nagyon ügyes leányom részére keresek kitűnő hanggal bíró *talmid chochom v'jore somajm* fiatalembert, kinek nagy orth. hitközségben levő kántor-metszői állásomat átadnám. Kézpénzhozomány 2000 P.

Ajánlatok „Mazel” jelígre küldendő. **SAJÁT MÉRÉSZETEMBŐL** orth. kóser kezelési garantált tiszta akácmezet szállítok bruttó 5 kg dobozokban, utánvétel, Kc 75-ért. Lichtenstein Lipót, Samoryn (Szlovénia).

SZIGORUAN megbízható, ügyes, tiszta orth. leányt keresek július 15-i vagy aug. 1-i belépésre: nagyobb vidéki városban való négy személyes háztartásom vezetésére. Durva munkához van leány. Fizetési igény megjelölendő. „Németül és varmi tudó előnyben” jelíge.

HUSZONÉGYÉVES vallásos, jó házból való matúralt fiatalember, volt böcher benősülne. „*Mispocho m'jucheszca*” jelíge.

25 ÉVEN aluli csinos leányt feleségül venne intelligens böcher. „*Benősülés*”.

NÉMETORSZÁGBÓL MENEKÜLT. teljesen kereset és támasz nélkül álló középkorú zsidó nő ezúton fordult érzőszívű hittestvéreinkhez hogy nagy nyomorán bármily csekély adománnyal nyeljenek Adományokat a kiadóhivat K. Helén néven továbbít

Szemüvegek szakszerűen és jutányos árban készíttetnek és javíttatnak ujonnan megnyílt optikai és ékszerüzletben. **Brilliansárúk és más ékszerek** versenyen felüli árban. **Alkalmi vételek**, Törött arany és ezüstért legmagasabb árat fizetlek. **Bratislava**, Edlhof Kapucinus u. és Vár u. sarok.

Alex. Weinberger

Jég szekrények Lujza-ucca 2/c.

Friedmannál Szombaton zárva.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Springer-nyomda, VII. Bethlen G. utca 33.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

A választott bíróság körül

A tikkasztó nyári meleg az emberek gondolkodási mozgékonytását is befolyásolja, nem képesek gondolataikat biztos irányba koncentrálni, kóválygó felhőként jelentkeznek a gondolat-fosz-lányok, de csak röpké pillanatokra, hogy rögtön el is illanjanak. Valószínűleg ilyen pillanatban jutottam én is azon megállapításokra, melyeket itt sebtiben papírra vetek. Megállapítható, hogy egyre jobban szaporodik azon hitközségek száma, melyekben felüti fejét a minden jó erkölcsöt meghazudtoló machlajek szörnyetege.

Felekezeti lapjainknak külön rovatot kellene már vezetniök a viszálykodó hitközségekről, hogy a kevésbé beavatott olvasó áttekinthető tájékozódást nyerhessen, s hogy el tudjon igazodni a Huszt, Munkács, Beregszász, Nagykároly, Szatmár, Vác, Sopron, stb. hitközségekben lefolyó, vagy lefolyt machlajek útvesztőjében.

Szükséges a tájékoztatás már azért is, mert a felületes olvasó képes elhinni még azt is, hogy mindenütt ugyanazon indítókra vezethető vissza a viszály eredete és ugyanazon módszer szerint lesz lefolytatva a végki-mérülésig, míg aztán végre bevonul az áldást hozó, békét teremtő — választott bíróság, s meghozza az ő salamoni ítéletét.

Nines szándékomban ironizálni a választott bíróságok munkája fölött. Sőt. A legnagyobb elismeréssel kell adoznunk ezeknek önzetlen munkájuk-ért. Az én megállapításomnak inkább az legyen a célja, hogy rámutassak azon körülményre, hogy a választott bírósági ítéletek sohasem jelentenek a hitközségre nézve olyan megoldást, melyet nem lehetett volna évekkel előbb külső beavatkozás nélkül is megtalálni. Eszembe jut az régi anekdota, midőn két — mondjuk lengyel-orosz — hitsorsos összejött abban az időben, mikor törvényes kötelezettségé-

vált a születések anyakönyvvezetése. Csendterhesen szólalt meg az egyik:

— Kedves Barátom! Súlyos probléma előtt állok, nem tudok mitévő lenni. Jelentsem-e be gyermekem születését egy évvel előbbi időponttal, hátha kárára lesz ez később, testileg nem lesz elég fejlett korához. Jelentsem be viszont a ténylegesnél későbbre, akkor megint az a baj, hogy korához képest már túl fejlett lesz.

Nagy gondolkodás után megszólal a másik:

— Nekem van egy mentő ötletem, mégpedig azt tanácsolom, hogy jelentsd be a fiadat a tényleges születési idő-

ponnal, s így minden aggályod fölöslegessé válik.

Erre az elsőnek arca felderül, minden aggodalma egyszerre eloszlik, örömtől sugárzóan tör ki belőle a kijelentés:

— Látod, barátom, én erre nem is gondoltam...

Ilyesvalami érzés járja végig az embert egy-egy választott bírósági döntés és az afölötti öröm hallatára. Az a legnagyobb hibánk, hogy a valóságot, a közelekvőt, a változhatatlant csak a végső esetben vesszük észre, vagy várunk, míg ránk kényszerítik. A reális kibontakozásra — mégcsak nem is gondolunk... **Büschitz Lázár** (D. Szék.)

Perzsa-aigán marannoszok

Egy angol újságíró a Szentvárosból érdekes pillanatfelvételt csinált a riportjában. Felfedezett egy perzsi marannoszt, s ezzel kapcsolatban a perzsa-zsidóság egy igen tragikus töredékét. Eddig mindig csak spanyolországi marannoszokról tudtunk, akik mindezekig nem vetették le álarukat és kifelé még kereszténynek, belül meg zsidó szokásokat tartanak, a többi lakosságtól elkülönítve élnek, például a Baleari szigeteken és másutt. A hamis messiás Sabszaj C'vi hívei is Sztambulban ilyen kétféle életet élnek, mint „dömmé”-k. Az angol újságíró leírásából megtudjuk, hogy Perzsiában egy egész város zsidó lakosai ilyen marannoszokból állnak. Azt írja ugyanis:

— Járkáltam Jeruzsálemben, a bucharaiak városnegyedében. Sabosz délután volt. Betértem egy besz-hamidrosba, ahol több perzsa embert találtam. Felűnt egy sötétbarna bőrű, komolyan néző magas termetű ember, akinek az egész mibenléte mélabút lehel, fején nem turbán volt, hanem kendővel volt körül kötve, egész alacsony kis padon

ült, mellette levette a filc papucs. Próbálok vele beszélgetésbe elegyedni, nem reagál kérdéseimre, egy könyvből recitál olyan imákat, amelyeket én nem ismerlek, amelyeknek minden egyes strófiája kezdődik „Sir Hasirim” egy szavával és végződik a T'hilim egy-egy mondatával. Egy szomszéd fiatalembertől megkérdezem, hogy ki az, azt feleli héberül: tojás- és baromfikereskedő. Amikor a mi emberünk ezt hallja, felugrik, ökölbe szorul a keze, egészen kipiroshodik és azt mondja jellegzetes szefard kiejtéssel, héberül: „Haszontalan! Szent szombaton ilyen profán dolgokról beszélsz itt?” Este Maariv után azután beszédesebb lett és a következőket mondta:

— A perzsa-aigán határon van egy Masalat nevű város, amelyben körülbelül 6000 titkos zsidó él, mint látszat-mozlim. Ott a „siiták” szektája uralkodik, amely az Izlám egyik legfanatikusabb csoportja. Különösen amikor a szuniták ellen, azaz a mohamedának második szektája ellen vívott küzdelmeik vértanúit ünneplik, akkor teljesen megbolondulnak. Vallási fanatizmus vesz erőt rajtuk, fegyvertán-